

„Rodina v súčasnom svete.“

V. ročník vedeckej konferencie. Teologická fakulta Trnavskej univerzity. Bratislava 20. novembra 2009

Téma piateho ročníka konferencie „Rodina v súčasnom svete“, ktorá sa uskutočnila na Teologickej fakulte Trnavskej univerzity 20. novembra 2009 v rámci riešenia projektu VEGA 1/0217/08 *Formy spirituality katolíkov, čo žijú v ne-sviatostnom manželstve*, bola zhodná so zameraním tohto projektu. V prvej časti konferencie Martin Šarkan vo svojom príspevku *Svedomie ako orgán zmyslu v existenciálnej analýze V. E. Frankla : Absencia sviatostí a úloha svedomia* sa sústredil na problematiku straty opory, ktorú katolíkom poskytuje sviatosť zmierenia. Príspevok je sondou do skúmania povahy svedomia zo strany psychológie osobnosti. Zamieriava sa na základné atribúty svedomia ako psychologického fenoménu, tak ako ich odкрýva svojou existenciálnou analýzou V. E. Frankl.

Ďalším dôležitým aspektom je *Kánonicko-právne postavenie veriacich, čo žijú v neregulárnych manželských zväzkoch*, ktorému sa vo svojom príspevku venoval Miroslav Adam OP. Uviedol, že veriaci katolíci sa v podstate môžu dostať do jednej z piatich nasledujúcich neregulárnych situácií: môžu byť 1. separovaní, 2. rozvedení a znovu nezobášaní, 3. rozvedení a znovu zosobášaní, 4. žijúci iba v civilnom manželstve, 5. žijúci vo voľnom zväzku. Vo svojom príspevku sa zaoberá len skupinou rozvedených a znovu zosobášených veriacich, lebo oni zápasia s najväčšími morálnymi a kánonicko-právnymi problémami. Gloria Braunsteiner vo svojom príspevku *Sviatosť manželstva z pohľadu systematickej teológie* zdôraznila hĺbku teologického chápania katolíckeho manželstva. Na ňu nadviazal svojím príspevkom *Mravno-morálny aspekt povolania k inovovanej forme fantázie lásky* Ivan Kútny. V príspevku s mierne exponovaným názvom pertraktuje v kontexte ostatných pontifikátov citlivú a veľmi dôležitú problematiku globalizujúceho pohľadu na človeka a jeho personálno-osobnostné mravno-morálne angažovanie sa v putujúcej Cirkvi, hľadajúc nové inšpirácie lásky.

Juraj Dolinský SJ vo svojom príspevku *Vývoj praxe pokánia v kresťanskom staroveku a stredoveku* predstavil prax pokánia v kresťanskom staroveku, ktorá sa hodne líšila od súčasnej praxe, no zároveň môže byť inšpiratívna pre nachádzanie foriem spirituality katolíkov, ktorí sa rozviedli a teraz žijú v druhom, iba civilnom manželstve.

Problém rozvedených a znovu zosobášených z pohľadu pastorálnej teológie bol témou dlhšej prednášky P. Michaela Sievernicha SJ z Frankfurtu nad Mohanom. Konštatoval, že už desaťročia narastá v Nemecku a v iných krajinách Európy počet rozvodov. Na jednej strane signalizujú hlbokú spoločenskú pre-

menu vo vnímaní manželstva a rodiny a v Cirkvi vedú k pastoračným problémom vzhľadom na primerané zaobchádzanie s rozvedenými osobami. Manželia, ktorí majú skúsenosť so zánikom vlastného manželstva, musia spracovať mnohé pocity zranenia, objasniť právne záležitosti a postarať sa o „siroty z rozvodu“. Pre veriacich katolíkov spôsobuje civilný rozvod a opätovný sobáš špecifickú záťaž, pretože Cirkev nepozná rozvod sviatostného manželstva. Tejto problematickej situácii sa venoval z pastorálno-teologickej perspektívy, pričom sa zaoberal najprv otázkou premeny v chápaní manželstva v dnešnom kultúrnom kontexte. Nato krátko načrtnol tradičné cirkevné pozície v otázke rozvedených a znovu zosobášených a nakoniec predstavil „pastorálne riešenia“, ktoré sa v súčasnosti navrhujú. Na túto prednášku tematicky nadviazal svojím príspevkom *Vzťah Katolíckej cirkvi k nesviatostným zväzkom* profesor na UKSW vo Varšave Mieczysław Ozorowski. Príspevok obsahuje niektoré postuláty, ktoré môžu prispieť ku zlepšeniu súčasného stavu pastorácie v Poľsku a sú inšpiráciou aj pre nás na Slovensku.

Praktickému pastorálnemu pôsobeniu sa vo svojom príspevku *Pastoračná pomoc osobám, ktoré žijú v nesviatostných manželstvách v Poľsku* venoval profesor na UKSW vo Varšave Adam Skreczko. Zdôraznil, že pastoračná starostlivosť sa zameriava na všetkých katolíkov. Preto sa pokúsil urobiť prierez pastoračnou pomocou, ktorá sa v Poľsku poskytuje osobám, čo žijú v nesviatostných zväzkoch. Organizované stretnutia, katechézy, duchovné obnovy a duchovné cvičenia majú takýmto manželom ukázať eschatologickú nádej, ktorá je otvorená aj pre nich. Michal Hospodár z Gréckokatolíckej teologickej fakulty v Prešove nazval svoj príspevok *Modlitba ako liek pre katolíkov, čo žijú v nesviatostnom manželstve*. Modlitba má pre život viery každého kresťana podstatný význam. Osobitne má význam pri životných skúškach, medzi ktoré patrí aj nenaplnený alebo nevydarený medziľudský vzťah. Cieľom príspevku je naznačiť potrebu a účinnosť vytrvalej modlitby pre tých, ktorí žijú v nesviatostnom manželstve. Príspevok obsahuje aj praktickú aplikáciu foriem modlitby pre ľudí žijúcich v nesviatostnom manželstve. V poslednej časti sa zaoberá pastoračným riešením niektorých foriem nesviatostného spolužitia.

Tu už prechádza niť konferencie k jadrú problematiky foriem spirituality pre katolíkov, ktorí žijú v nesviatostnom manželstve. Zodpovedný riešiteľ projektu a odborný garant konferencie Ladislav Csontos SJ sa vo svojom príspevku *Niektoré formy spirituality katolíkov, čo žijú v nesviatostnom manželstve* venoval niektorým prvkom biblickej spirituality. Venoval sa spirituálnej aplikácii textu Mt 8,5-13, ktorý predkladá udalosť o uzdravení sluhu pohanského stotníka v Kafarnaume. Stotník rešpektuje zákon, no zároveň dôveruje v Božiu všemohúcnosť. Podobenstvo o márnotratom synovi z pätnástej kapitoly Evanjelia podľa sv. Lukáša predstavuje ako výzvu ku hľadaniu tajomných Božích ciest. Starozákonný príbeh o Sárinej otrokyni Agar (Gn 21,8-21), v ktorom je Božie zjavenie v Biblii transcendentné, ukazuje, že cesty vedú aj inokade, ako si človek myslel. Sú však aj iné cestičky, často tajomné, nepoznané, ktoré Boh odhaľuje v situáciách, čo sú príliš komplikované a človek v nich stráca nádej. Aj na nich stretáva Boha, lepšie povedané Boh stretáva človeka, ako napríklad pri Jakubovej studni

v Evanjeliu podľa sv. Jána (Jn 4,1-42). Pán Ježiš nepovedal Samaritánke všetko, čo do tej chvíle porobila, ani ona mu nepovedala všetko, čo prežívala. Ak človek stojí s pokorným a otvoreným srdcom pred svojím Pánom, ani on, ani my nepotrebujeme slová. Prítomnosť Spasiteľa stačí.

Možnosťou aplikácie metódy Duchovných cvičení sv. Ignáca z Loyoly sa vo svojom príspevku *Ignaciánska spiritualita v službe kresťanom žijúcim v nesviatostnom manželstve* zaoberal Peter Bujko SJ. Hĺbka a intenzita ignaciánskej spirituality môže byť zdrojom duchovnej sily pre veriacich žijúcich v nesviatostnom manželstve. Predovšetkým duchovné cvičenia predstavujú mimoriadny prostriedok reformy a obnovy života pre každého človeka. Prostredníctvom duchovných cvičení sa možno otvoriť dôvernému vzťahu k Ježišovi Kristovi, v plnosti odhaľovať pravdu o Bohu a o sebe a usmerňovať svoj život podľa Božej vôle. Aj keď sviatosti predstavujú základný prameň milosti pre veriaceho človeka a sú osobitným spôsobom sebadarovania sa Boha človekovi, predsa Boh nie je obmedzený iba na tieto cesty milosti a istotne chce stáť pri tých, ktorí ho hľadajú a túžia po ňom. Takto nadobúda v živote kresťanov žijúcich v nesviatostnom manželstve veľký význam modlitba, stretnutie s Bohom v Božom slove a vnímavé načúvanie Božiemu pôsobeniu v každodennom živote.

Ďalšie príspevky sa venovali spiritualite komunitného života, ktorý je osobitne dôležitý práve pre tých, ktorí žijú v takom neregulárnom zväzku. Ján Ďurica SJ vo svojom príspevku *Pomoc neokatechumenátu rozpadnutým rodinám* hovoril o význame spoločenstva pre katolíkov, ktorí sú v zložitých životných situáciách. V podobnom duchu bol aj príspevok Ivety Gallovej *Význam malých spoločenstiev vo farnostiach pri pastoračnej starostlivosti o veriacich, ktorí nemôžu mať plnú účasť na sviatostnom živote Cirkvi*. Napokon konferenciu zavŕšil príspevok Jozefa Kyselicu SJ nazvaný *Odvzdávanie viery deťom v cirkevne neusporiadaných a neúplných rodinách*, venovaný osobitne dôležitej problematike odovzdávania viery vo všeobecnosti, a najmä v rodinách katolíkov, ktorí žijú v neregulárnych zväzkoch.

Príspevky, ktoré odzneli na konferencii, budú publikované v 1. čísle VIII. ročníka *Teologického časopisu* Teologickej fakulty Trnavskej univerzity. Konferencia prispela k diskusii o stále páľčivejšej problematike života Katolíckej cirkvi aj na Slovensku.

prof. RNDr. Ladislav Csontos SJ, PhD.
Teologická fakulta Trnavskej univerzity
Kostolná 1, P. O. Box 173
814 99 Bratislava